

Bezpieczna eksploatacja podestów ruchomych

tekst: **EWA DOROBIEŃSKA**, Zespół Prasowy UDT, konsultacja: **WOJCIECH PIŁATOWICZ**, Wydział Urzędzeń Transportu Bliskiego UDT

Podesty ruchome przejezdne służą do przemieszczania osób na stanowiska robocze i do wykonywania prac z poziomu ich platformy. Szczególne zastosowanie mają w budownictwie (np. przy montażu lub remoncie budynków, mostów, wiaduktów), są także niezastąpione w wielu innych pracach na wysokości.

Urządzenia oferowane przez rynek spełniają różne oczekiwania użytkowników pod względem parametrów technicznych, jakości i ergonomii. Zasady bezpiecznej pracy z wykorzystaniem podestów ruchomych przejezdnych są jednak we wszystkich przypadkach podobne.

Zezwolenie UDT na użytkowanie urządzenia

Podesty ruchome przejezdne podlegają dozorowi technicznemu na podstawie ustawy z 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz.U. 2015, poz. 1125 j.t.) oraz zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz.U. 2012, poz. 1468). Każdy podest ruchomy przejezdny, aby mógł być użytkowany, musi posiadać aktualną decyzję zezwalającą na eksploatację, wydaną przez właściwą jednostkę dozoru technicznego. W celu jej uzyskania eksploatujący powinien pisemnie zgłosić urządzenie do badania technicznego we właściwym oddziale UDT, dołączając dokumentację określoną w § 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego (Dz.U. 2003, nr 193, poz. 1890). Decyzję zezwalającą na eksploatację podestu wydaje się po przeprowadzeniu przez inspektora UDT badania technicznego i wykonaniu czynności sprawdzających z wynikiem pozytywnym.

Minimalne wymagania wobec starszych urządzeń

W wielu zakładach pracy użytkuje się urządzenia stare, wyprodukowane zgodnie z nieaktualnymi już wymaganiami w zakresie bezpieczeństwa. Oczekiwania społeczeństwa wobec bezpieczeństwa pracy rosną, a wraz z tym zaostrzane są przepisy związane z bezpieczeństwem maszyn. Nowe przepisy nie obejmują jednak urządzeń powstałych przed ich wejściem w życie. Sprawę bezpieczeństwa wszystkich maszyn udostępnionych pracownikom w celu wykonywania określonej pracy reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki z 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U. 2002, nr 191, poz. 1596, ze zm.). Z rozporządzenia wynika, że obowiązkiem pracodawcy jest dostosowanie urządzeń udostępnianych pracownikom w pracy do minimalnych wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy. Są one określone w rozdziale 3 tego rozporządzenia. Wszelkie niezgodności z tymi wymaganiami należy usunąć.

Lista najczęściej identyfikowanych zagrożeń wynikających z niezgodności podestu ruchomego przejezdnego z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U. 2002, nr 191, poz. 1596, ze zm.)

Lp.	Zagrożenie / sytuacje zagrażające	Paragraf rozporządzenia
1.	Nieoznaczone elementy sterownicze lub oznaczenia elementów sterowniczych w języku obcym	§ 9.1
2.	Przyciski wystające ponad obudowę	§ 9.2
3.	Dźwignie sterujące narażone na przypadkowe uruchomienie – zlokalizowane w miejscu, gdzie możliwe jest ich potrącenie, bez elementów ochronnych	§ 9.2
	Połączenie z masą aparatów obwodu sterowego innych niż cewki styczników i elektrozaworów lub brak ich połączenia z masą	§ 11
4.	Brak blokady jednoczesnego sterowania z dwóch stanowisk	§ 11
5.	Układ sterowania pośredniego elektrycznego, w którym każdy ruch jest odłączany tylko jednym elektrozaworem, a wyłącznik awaryjny wyłącza tylko obwód sterowania elektrozaworami. W razie zacięcia się elektrozaworu wyłączenie jest niemożliwe	§ 11 § 14.1
6.	Brak na platformie roboczej urządzenia do awaryjnego zatrzymania w podestach ruchomych sterowanych wyłącznie z dolnego stanowiska	§ 13.2 § 14.1 § 25.2.2
7.	Wylot spalin skierowany w stronę operatora	§ 14.4
8.	Układ poziomowania platformy roboczej lub teleskopowania wysięgnika realizowany pojedynczym łańcuchem lub liną – brak urządzenia zabezpieczającego przechylenie się platformy w przypadku pęknięcia liny lub łańcucha	§ 15.2 § 25.2.2

Powyższa lista nie wyczerpuje katalogu możliwych do przewidzenia zagrożeń w celu określenia dopuszczalnego ryzyka.

Należy pamiętać, że do eksploatającego należy kompleksowa ocena zgodności podestu z wymaganiami rozdziału 3 przywołanego rozporządzenia.

Kwalifikacje i uprawnienia

Bezpieczeństwo eksploatacji podestów ruchomych przejezdnych w znacznym stopniu zależy od przestrzegania zasad właściwej obsługi i konserwacji. Dlatego tak ważne jest, aby osoby, które obsługują lub konserwują podesty ruchome przejezdne, posiadały odpowiednie kwalifikacje do wykonywania tych czynności. W celu uzyskania kwalifikacji określonej kategorii zdaje się egzamin, złożony z części teoretycznej i praktycznej, przed komisją Urzędu Dozoru Technicznego. Posiadania zaświadczeń kwalifikacyjnych do obsługi i konserwacji podestów wymaga ustawa o dozorze technicznym. Podobnie – zgodnie z ustawą o dozorze technicznym – wszelkie naprawy i modernizacje powinny być wykonywane tylko przez zakłady uprawnione przez UDT (odpowiednio do naprawy lub modernizacji).

Obowiązki eksploatającego i pracodawcy

Do podstawowych obowiązków pracodawcy jako eksploatającego podest ruchomy przejezdny należy zapewnienie właściwego stanu technicznego urządzenia. W miejscu użytkowania podestu, w zasięgu ręki obsługującego, powinna być przechowywana instrukcja eksploatacji. Brak instrukcji na stanowisku pracy jest jednym z najpoważniejszych wykroczeń przeciw bezpieczeństwu pracowników.

Pracodawca powinien wyposażyć pracownika w odpowiednie środki ochrony osobistej, przede wszystkim uprząż bezpieczeństwa, ale także kask, rękawice, kamizelkę odblaskową, okulary, ochronniki słuchu itd., w zależności od rodzaju wykonywanej pracy. W przypadku braku światła dziennego należy zapewnić dostateczne oświetlenie miejsca pracy.

Ocena stanu technicznego

Przed podjęciem pracy obsługujący musi dokonać oceny ogólnego stanu technicznego podestu zgodnie z instrukcją jego eksploatacji. Codziennemu sprawdzeniu podlegają m.in. urządzenia zabezpieczające, wszelkie oznakowania na urządzeniu, tabliczki ostrzegawcze i informacyjne (wskazówki dotyczące bezpieczeństwa i zagrożeń muszą być czytelne), panel sterowniczy i działanie elementów sterowniczych, sygnalizacja i oświetlenie.

W przypadku podestu przejezdnego bardzo ważne jest, w odpowiednich przypadkach, sprawdzenie mechanizmu podnoszenia, elementów odpowiedzialnych za stateczność podestu oraz układu hydraulicznego pod kątem ewentualnych wycieków oleju, poziomu oleju oraz stanu akumulatorów. Wyciek oleju hydraulicznego może być przyczyną groźnego wypadku i poważnego zanieczyszczenia środowiska.

W razie wykrycia wycieku oleju z instalacji hydraulicznej należy natychmiast wyłączyć pompę hydrauliczną. System hydrauliczny podestu przejezdnego pracuje pod ekstremalnie wysokim oraz potencjalnie niebezpiecznym ciśnieniem. Należy odciążyć każdy układ ciśnieniowy przed rozłączeniem lub usunięciem jakiegokolwiek elementu systemu. Podczas konserwacji maszyny nie wolno dopuszczać brudu do układów hydraulicznych (napędowych i sterujących). Brud jest głównym wrogiem układu hydraulicznego. Wyniki dokonanych prób i sprawdzeń stanu technicznego urządzenia należy odnotować w dokumentach

eksploatacyjnych (dziennik konserwacji i obsługi). Należy stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy nie tylko podczas obsługi podestu, ale także w trakcie konserwacji maszyny. Praca serwisu pod platformą jest dozwolona tylko po jego unieruchomieniu i zabezpieczeniu przed samoczynnym opuszczeniem. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości w pracy podestu należy natychmiast wstrzymać jego pracę i powiadomić pracodawcę.

W czasie pracy

Wszystkie czynności związane z użytkowaniem, obsługą i konserwacją podestu powinny być wykonywane zgodnie z instrukcją eksploatacji opracowaną przez producenta, w odpowiednich przypadkach ze stanowiskową instrukcją obsługi opracowaną przez eksploatającego oraz z przepisami o dozorze technicznym. Bardzo ważne jest uniemożliwienie dostępu osobom postronnym. Rozpoczynając pracę, obsługujący lub konserwujący powinien wyznaczyć strefę w obrębie oraz wokół podestu, gdzie może wystąpić zagrożenie dla zdrowia lub życia osób.

Podest ruchomy przejezdny może pracować tylko na stabilnym, odpowiednio nośnym i równym podłożu o nachyleniu nieprzekraczającym maksymalnej wartości dopuszczalnej przez producenta dla danego urządzenia. Szczególną ostrożność należy zachować blisko krawędzi głębokich wykopów.

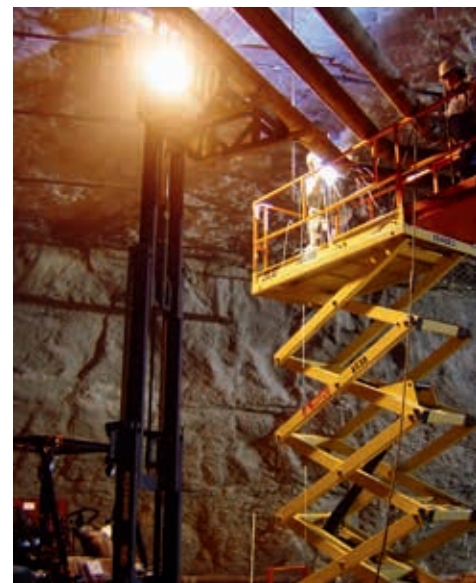
Nie wolno przekraczać dopuszczalnego udźwigu ani dopuszczalnej liczby osób na platformie roboczej, a obciążenie powinno być rozłożone stabilnie i równomiernie, tak aby zachować środek ciężkości w centralnym punkcie platformy. Nie wolno również zwiększać „wysokości roboczej” platformy ani przez wchodzenie na jej barierki, ani za pomocą drabinek.

Pracownik podnoszony na platformie przed przystąpieniem do pracy powinien sprawdzić, czy wszystkie bramki wejściowe są prawidłowo zabezpieczone i chronią przed możliwością wypadnięcia z platformy. Po wejściu na platformę należy zamknąć bramkę zabezpieczającą, nałożyć uprząż bezpieczeństwa oraz przymocować ją do punktu mocowania. Jazda z podniesioną platformą i znajdującym się na niej pracownikiem jest dopuszczalna na zasadach ściśle określonych w instrukcji producenta.

Gdy pracownicy znajdują się na platformie, nie wolno korzystać z naziemnych elementów sterujących. Jest to dozwolone tylko w sytuacjach awaryjnych.

Podczas obsługi podestu przejezdnego mogą pojawić się inne niebezpieczne sytuacje związane ze środowiskiem pracy (silny wiatr, mróz, burza, niespodziewane przeszkody). W pobliżu linii elektroenergetycznych należy utrzymać minimalne odległości określone w instrukcji eksploatacji i przepisach dotyczących linii energetycznych.

Po zakończeniu pracy lub w czasie postoju należy zabezpieczyć urządzenie przed dostępem osób nieupoważnionych.

90%

WYPADKÓW TO
EFEKT NIEWŁAŚCIWEJ
EKSPLOATACJI

 **BEZPIECZEŃSTWO
TWÓJ WYBÓR**

Bezpieczna eksploatacja urządzeń technicznych – podesty ruchome przejezdne

Z analizy wypadków za 2015 rok, opracowanej przez UDT, wynika, że 90 proc. nieszczęśliwych wypadków i niebezpiecznych zdarzeń związanych z eksploatacją urządzeń transportu bliskiego podlegających dozorowi technicznemu jest spowodowanych przez tzw. czynnik ludzki. To rezultat złej organizacji pracy i lekceważenia zasad BHP.

Przeprowadzane badania techniczne wskazują jednoznacznie, że urządzenia podlegające dozorowi technicznemu zawodzą niezwykle rzadko, a odpowiedzialność za nieszczęśliwe wypadki w zdecydowanej większości leży po stronie eksploatującego i użytkownika.

Dostrzegając problem w obszarze niewłaściwej eksploatacji urządzeń technicznych, Urząd Dozoru Technicznego, instytucja odpowiedzialna społecznie, dbająca o jak najwyższy poziom bezpieczeństwa technicznego w Polsce, prowadzi ogólnopolskie działania edukacyjno-prewencyjne w celu poprawy bezpieczeństwa pracy i minimalizacji zagrożeń związanych z użytkowaniem urządzeń technicznych.

Z myślą o przedsiębiorcach eksploatujących urządzenia techniczne i ośrodkach szkolenia zawodowego, eksperci UDT opracowali materiały edukacyjne służące podnoszeniu poziomu kultury technicznej i bezpieczeństwa pracy.

Obejrzyj film! Przeczytaj broszurę! Powieś plakat!

Zamów bezpłatny pakiet szkoleniowy przygotowany przez ekspertów UDT:

 www.udt.gov.pl

 Urząd Dozoru Technicznego

 UDT.Bezpieczenstwo.Techniczne

inspektor@udt.gov.pl